

GRŪDAI / GRAINS

Auginimas. Lietuvos žemdirbystės instituto duomenimis, Lietuvoje dėl pakankamos sniego dangos šiais metais gerai peržiemojo žieminiai javai, rapsai ir daugiamečiai žolės. Išimtis – apie 30 km zona palei Baltijos jūros pakrantę ir Kauno rajoną, kur dėl besniegės žiemos dalis javų ir rapsų pasėlių žuvo. Jie atsėti vasariniais augalais.

2007 metų pavasaris buvo labai ankstyvas. Nuo kovo 22 d. prasidėjo javų, o nuo kovo 26 d. – daugiamečių žolių vegetacija. Balandžio 5 dieną žemdirbiai jau pradėjo pavasario sėją, t. y. apie 10 dienų anksčiau nei 2006 metais. Labai šilti gegužės mėnesio orai ir dažnas lietus palankiai veikė augalus. Tačiau šių metų gegužės 15 d. pajūrio zonoje (Klaipėdos r.) dalis pasėlių nukentėjo nuo krušos, kai stambūs (2–4 cm skersmens) ledai apkapojo pasėlius, suplakė dirvą, o jai vėliau išdžiūvus dirvos paviršiuje susidarė pluta, trukdžiusi augalams normaliai augti.

Birželio mėnesio pradžioje kritulių beveik nebuvo ir drėgmės kiekis dirvožemio 0–10 cm sluoksnyje gerokai sumažėjo, ypač žiemkenčių laukuose. Liepos mėnesio pirmąjį dešimtadienį Lietuvoje gausiai lijo. Rugpjūčio mėnesio vidutinė oro temperatūra Lietuvoje buvo artima vidutinei daugiamečiai.

Prognozuojamos gana palankios hidrometeorologinės sąlygos leis Lietuvos žemdirbiams sėkmingai baigti nuimti šių metų derlių bei pasėti žiemkenčius. Prognozuojamas bendras grūdų derlius Lietuvoje šiais metais – 3040,0 tūkst. t.

Lietuvoje 2007 metais pasėliai užėmė 1732,5 tūkst. ha, arba 0,4 proc. mažiau nei 2006 metais. Grūdinių augalų pasėlių plotas šiais metais, palyginti su 2006-aisiais, buvo 4,2 proc. didesnis.

Javais Lietuvoje 2007 metais apsėta 1006,0 tūkst. ha, arba 36,5 tūkst. ha (3,8 proc.) daugiau nei praėjusiaisiais. Jie šiais metais sudaro 58,1 proc. (2006 m. – 55,7 proc.) viso pasėlių ploto. Rapsais apsėta 174,4 tūkst. ha, arba 23,6 tūkst. ha (15,6 proc.) daugiau nei 2006-aisiais. Rapsų pasėliai sudaro 10,1 proc. (2006 m. – 8,7 proc.) viso pasėlių ploto. Palyginti su 2006 metais, 2007-aisiais žemdirbiai augino 13,0 tūkst. ha (3,8 proc.) daugiau kviečių, 22,0 tūkst. ha (43,1 proc.) rugių, 12,4 tūkst. ha (18,9 proc.) kvietrugių, 4,0 tūkst. ha (2,2 karto) kukurūzų grūdams, mažiau augino miežių – 3,7 tūkst. ha (0,8 proc.), varpinių mišinių – 5,1 tūkst. ha (16,5 proc.), grikių – 5,2 tūkst. ha (16,6 proc.), avižų – 1,4 tūkst. ha (2,3 proc.). Palyginti su 2006-aisiais, 2007 metais žiemkenčių plotai padidėjo 64,4 tūkst. ha, arba 17,6 proc., o vasarinių javų pasėliai per minėtą laikotarpį 21,3 tūkst. ha, arba 3,6 proc., sumažėjo. Žieminių rapsų pasėlių plotai 42,2 tūkst. ha (2,6 karto) padidėjo, o vasarinių sumažėjo 18,6 tūkst. ha (14,9 proc.). Au-

ginti daugiau žiemkenčių žemdirbius nuolat skatina didesnis žieminių javų ir rapsų derlingumas bei atsirandanti galimybė tolygiau paskirstyti žemės ūkio darbus per ištikus metus. Be to, šiais metais atsiradusi grūdų rinkoje nauja santykių forma – sutartiniai įsipareigojimai tarp javų bei rapsų augintojų ir biokuro gamintojų turėjo įtakos javų ir rapsų pasėlių plotų padidėjimui.

Lietuvoje 2007 metais sėklinių pasėlių plotai išaugo iki 5,89 tūkst. ha (2006 m. buvo 4,52 tūkst. ha). Jei visas planuotas plotas bus aprobuotas, tai sudarytų net 23,0 proc. daugiau nei 2006 metais ir 39,0 proc. – nei 2005-aisiais. Šiomet daugiausia padidėjo raudonųjų eraičinų (65,6 proc.), žirnių ir raudonųjų dobilų (beveik 50,0 proc.), pievinių miglių (39,7 proc.) bei Bušoavidrių (35,0 proc.) sėkliniai plotai. Tačiau linų sėklinių pasėlių šiais metais vėl sumažėjo. Aprobuojami tik pluoštinių linų sėkliniai pasėliai, o sėmeninių linų sėklinių pasėlių iš viso neliko. Tai rodo, kad linininkystė Lietuvoje pateko į sunkią padėtį. Be to, šiais metais lauko pupų sėklinių pasėlių plotai sumažėjo beveik keturis kartus, sėjamųjų vikių – dvigubai.

Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA) 2007 metais užregistravo daugiau kaip 192 tūkst. paraiškų tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus bei paramai pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemones gauti. Pastarosioms įgyvendinti iš viso numatyta 7,7 mlrd. Lt, tiesioginėms išmokoms už žemės ūkio naudmenų ir pasėlių plotus 2007 metams skirta apie 760 mln. Lt. Nuo šių metų pirmą kartą Lietuvoje bus pradėtos mokėti atsietosios nuo gamybos papildomos nacionalinės tiesioginės išmokos. Žemdirbiai, deklaravę energetinių augalų plotus ir sudarę supirkimo sutartis su perdirbimo įmonėmis atskirai pagal kiekvieną auginamą kultūrą, galės gauti papildomą 45 eurų/ha paramą.

Eurostato duomenimis, ES šalyse javų pasėlių plotai 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, padidėjo iki 57,87 mln. ha, arba 1,5 proc. Pagrindinė to priežastis – aukštos grūdų kainos rinkoje. Auganti biokuro paklausa ir ES parama energetinių augalų augintojams turėjo įtakos rapsų pasėlių plotų ES šalyse padidėjimui. 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, rapsų pasėlių plotas padidėjo 13,6 proc., o palyginti su 2002–2006 metų vidurkiu – net 31,5 proc. Didžiausi rapsų pasėlių plotai yra Prancūzijoje, Vokietijoje ir Lenkijoje. Prancūzijoje jie išaugo iki 1,5 mln. ha (11,0 proc.), Vokietijoje – iki 1,5 mln. ha (7,0 proc.) ir Lenkijoje – iki 674 tūkst. ha (8,0 proc.). Rumunijoje rapsų pasėlių plotai 2007 metais buvo trigubai didesni nei 2006-aisiais (išaugo nuo 110,0 tūkst. ha iki 349,0 tūkst. ha). Tai penkta pagal auginamų rapsų plotą šalis ES.

Grūdų supirkimas Lietuvoje. Statistikos departamento duomenimis, per 2007 metų I pusmetį Lietuvoje supirkta 162,42 tūkst. t javų grūdų ir 0,93 tūkst. t rapsų, arba atitinkamai 133,2 tūkst. t (45,1 proc.) ir 1,09 tūkst. t (54,0 proc.) mažiau nei per praėjusių metų tą patį laikotarpį (1 lentelė).

Tai siejama su mažesniu 2006 metų derliumi. Labiausia sumažėjo salyklinių miežių, grikių, kvietrugių supirkimas. Daugiau supirkta maistinių I klasės kviečių, maistinių miežių, kukurūzų. Vidutinė javų grūdų supirkimo kaina 2007 metų I pusmetį, palyginti su

2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 49,6 proc. Daugiausia brango avižos, kvietrugiai, rugiai. Rapsų kaina per minėtą laikotarpį padidėjo 19,8 proc.

1 lentelė / Table 1

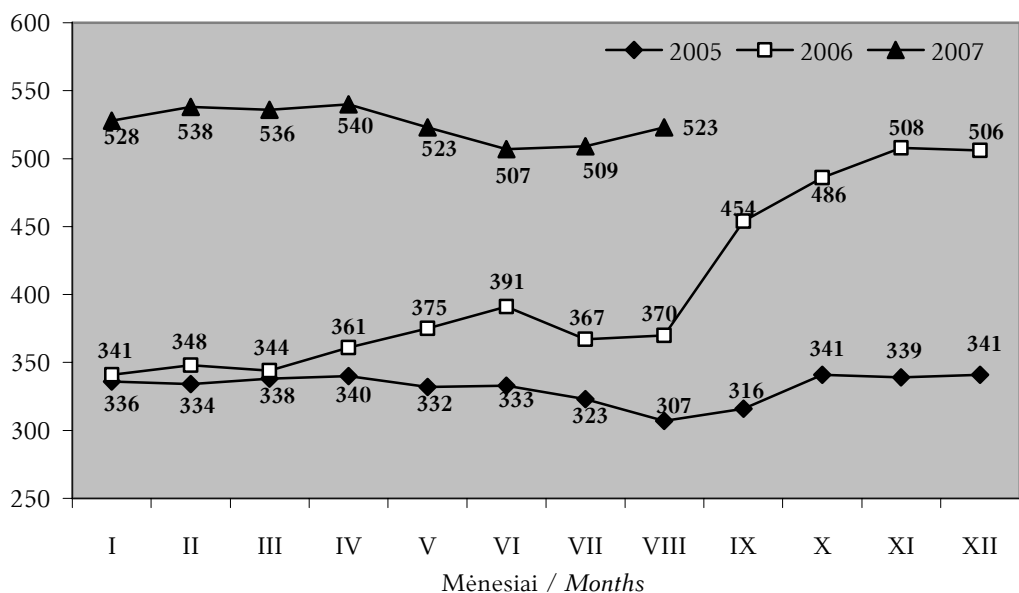
Grūdų supirkimas 2006 ir 2007 metų I pusmetį
Purchase of grains in the 1st half-year 2006 and 2007

Grūdai / Grains	Supirkta, tūkst. t <i>Amounts purchased, thou. t</i>			Vidutinė supirkimo kaina, Lt/t <i>Average purchase price, Lt/t</i>		
	2006	2007	pokytis, proc. <i>change, %</i>	2006	2007	pokytis, proc. <i>change, %</i>
Javai, iš viso <i>Cereals, total</i>	295,62	162,42	54,9	337	504	149,6
kviečiai / <i>wheat</i>	165,69	97,79	59,0	334	510	152,7
I klasės maistiniai <i>food wheat, class I</i>	19,57	32,63	166,7	375	520	138,7
II klasės maistiniai <i>food wheat, class II</i>	21,23	11,11	52,3	338	512	151,5
rugiai / <i>rye</i>	8,98	6,82	76,0	267	475	177,9
I klasės maistiniai <i>food rye, class I</i>	2,42	2,05	84,7	338	501	148,2
miežiai / <i>barley</i>	108,17	51,80	47,9	352	495	140,6
maistiniai / <i>food barley</i>	0,87	5,79	6,7 k.	328	509	155,2
salykliniai / <i>malt barley</i>	26,59	1,82	6,8	411	537	130,7
avižos / <i>oat</i>	1,36	0,87	64,0	277	493	178,0
grikliai / <i>buckwheat</i>	0,49	0,15	30,6	712	944	132,6
kvietrugiai / <i>triticale</i>	9,89	3,67	37,1	276	490	177,5
kukurūzai / <i>maize</i>	0,73	1,17	160,3	445	541	121,6
Rapsai / Rapeseed *	2,02	0,93	46,0	721	864	119,8

* ŽŪMPRIŠ.

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

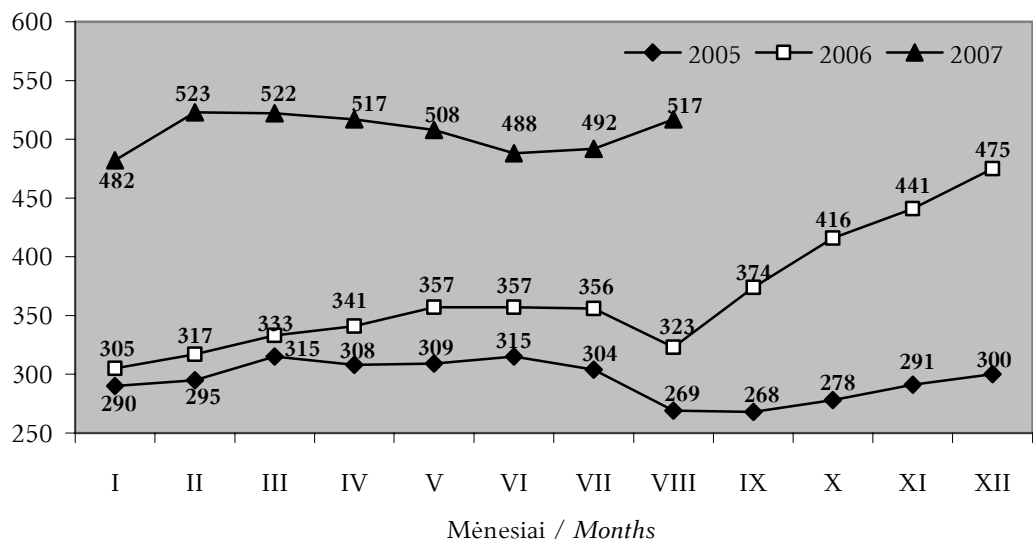
Javų augintojai 2006 metais, palyginti su 2005-aisiais, prikūlė beveik 1 mln. t grūdų, ir 31,6 tūkst. t rapsų mažiau. Sumažėjusi javų grūdų ir rapsų pasiūla sumažino supirkimo apimtį ir sudarė realias prielaidas supirkimo kainoms didėti (1–5 pav.). Grūdų ir rapsų supirkimo kainos, 2006 metų II pusmetį pradėjusios laipsniškai didėti, metų pabaigoje pasiekė ES šalių kainų lygį, ir šiais metais yra panašios, nors 2007 metų derlius Lietuvoje ir bus beveik dvigubai didesnis.

1 pav. Maistinių kviečių supirkimo kaina 2005–2007 metais, Lt/t

Figure 1. Food wheat purchase prices in 2005–2007, Lt/t

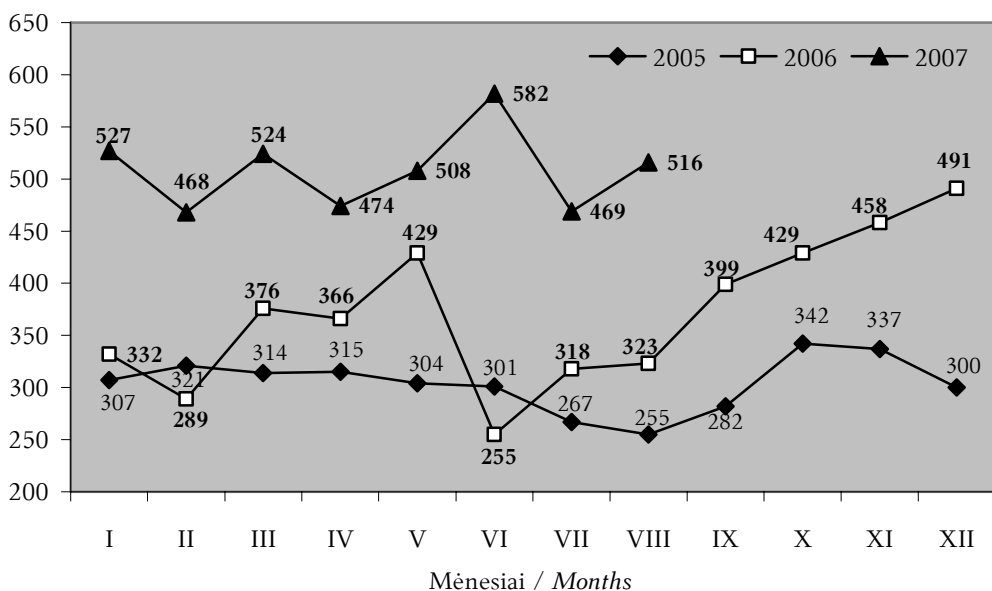
Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

2 pav. Pašarinių kviečių supirkimo kaina 2005–2007 metais, Lt/t

Figure 2. Feed wheat purchase prices in 2005–2007, Lt/t

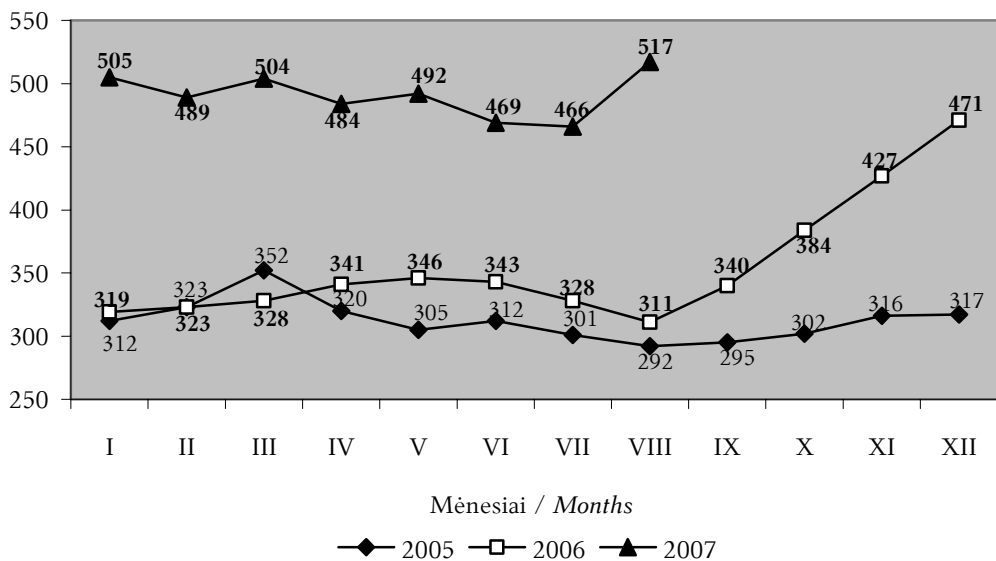
Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

3 pav. Maistinių rugių supirkimo kaina 2005–2007 metais, Lt/t

Figure 3. Food rye purchase prices in 2005–2007, Lt/t

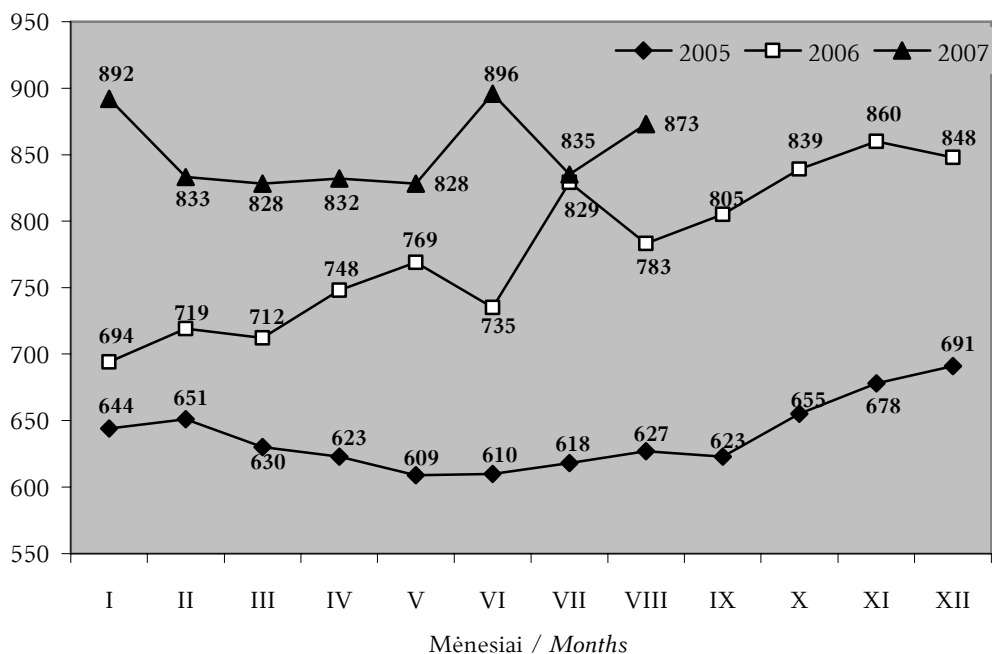
Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

4 pav. Pašarinių miežių supirkimo kaina 2005–2007 metais, Lt/t

Figure 4. Feed barley purchase prices in 2005–2007, Lt/t

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV, ŽŪMPRIS duomenys.

5 pav. Rapsų supirkimo kaina 2005–2007 metais, Lt/t

Figure 5. Rapeseed purchase prices in 2005–2007, Lt/t

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Grūdų ir rapsų 2007 metų liepos mėnesio supirkimo kainos Lietuvoje buvo panašios kaip ir kai kuriose kitose valstybėse (2 lentelė). Palyginti 2007 metų 30-osios savaitės (07–23–29) grūdų ir rapsų supirkimo kainas su 2006 metų ta pačia savaite, matyti, kad jos Lietuvoje tarp minimų valstybių išaugo mažiausiai. Labiausiai per minėtą laikotarpį grūdų ir rapsų supirkimo kainos pakilo Bulgarijoje, Vengrijoje, Rusijoje, Slovakijoje, Vokietijoje.

2 lentelė / Table 2

Grūdų vidutinės kainos kai kuriose valstybėse

2006 ir 2007 metų 30-ąją savaitę, Lt/t

Average prices of grains in selected countries in the 30th week of 2006 and 2007, Lt/t

Valstybė / Country	2006	2007	Pokytis, proc. Change, %
Maistiniai kviečiai / Food wheat			
Bulgarija / Bulgaria	279	656	135,3
Estija / Estonia	333	498	49,5
J. Karalystė / UK	429	704	64,1

Valstybė / Country	2006	2007	Pokytis, proc. Change, %
Lenkija / Poland	354	506	42,9
Lietuva / Lithuania	348	517	48,6
Rusija / Russia	317	563	77,6
Slovakija / Slovakia	–	546	–
Vengrija / Hungary	301	600	99,3
Vokietija / Germany	359	584	62,7
Pašariniai kviečiai / Feed wheat			
J. Karalystė / UK	378	600	58,7
Latvija / Latvia	280	471	68,2
Lenkija / Poland	365	495	35,6
Lietuva / Lithuania	352	464	31,8
Slovakija / Slovakia	250	480	92,0
Vokietija / Germany	237	563	137,6
Maistiniai rugiai / Food rye			
Lenkija / Poland	264	441	67,1
Lietuva / Lithuania	325	464	42,8
Slovakija / Slovakia	319	575	80,3
Vokietija / Germany	331	561	69,5
Pašariniai miežiai / Feed barley			
Bulgarija / Bulgaria	261	580	122,2
J. Karalystė / UK	321	549	71,0
Latvija / Latvia	307	445	45,0
Lenkija / Poland	304	488	60,5
Lietuva / Lithuania	305	430	41,0
Rusija / Russia	197	522	165,0
Slovakija / Slovakia	269	489	81,8
Vengrija / Hungary	285	512	79,6
Vokietija / Germany	317	560	76,7
Rapsai / Rapeseed			
Latvija / Latvia	–	877	–
Lenkija / Poland	823	880	6,9
Lietuva / Lithuania	814	845	3,8
Slovakija / Slovakia	720	865	20,1
Vengrija / Hungary	698	866	24,1
Vokietija / Germany	829	968	16,8

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

Dėl nuolat didėjančio grūdų ir rapsų poreikio bei prognozuojamo nežymaus jų kiekio padidėjimo pasaulinėje rinkoje jų kainos nemažės. Ateities sandoriai tarptautinėse biržose rodo, kad 2008 metų I pusmetį maistinių kviečių ir rapsų kainos dar didės, o miežių bus panašios kaip ir šiais metais (3 lentelė).

3 lentelė / Table 3

**Ateities sandorių kviečių, miežių ir rapsų kainos tarptautinėse biržose
2007 metais, Lt/t**

*Future transaction prices of wheat, barley and rapeseed
at the international exchanges in 2007, Lt/t*

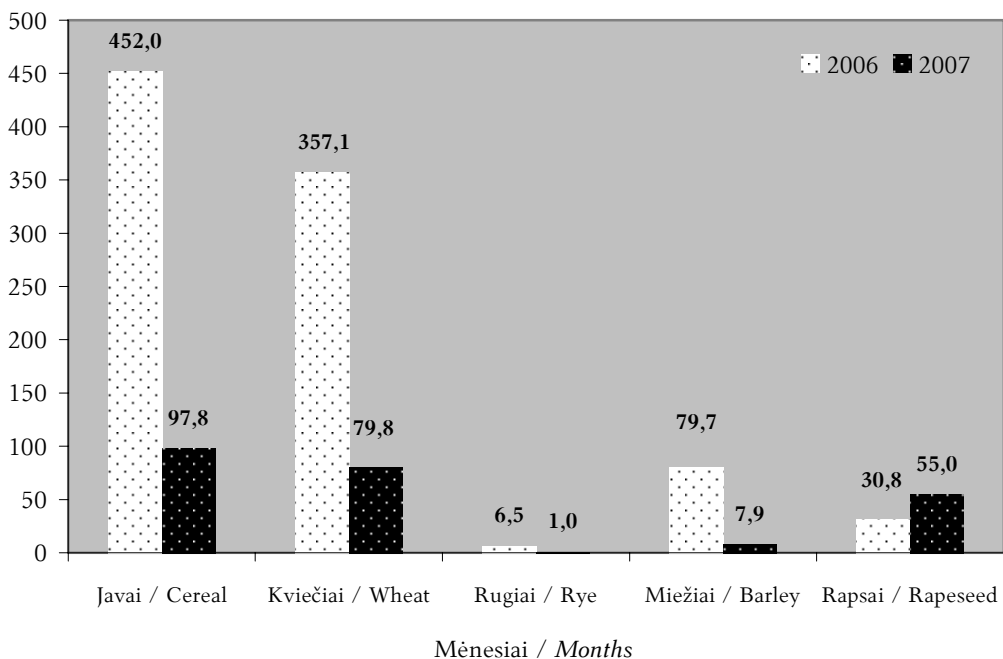
Birža Exchange	Pristatymo mėnuo Month of de- livery	28 sav. / week (07-09–15)	29 sav. / week (07-16–22)	30 sav. / week (07-23–29)	31 sav. / week (07-30–08-05)
Maistiniai kviečiai / Food wheat					
LIFFE	2007-11	605,7	636,7	681,2	686,6
	2008-01	614,7	645,7	690,3	693,0
	2008-03	623,6	653,4	698,0	703,5
	2008-05	633,3	662,4	705,7	713,5
	2008-07	640,9	670,1	713,5	713,5
	2008-11	560,6	558,4	575,4	575,9
MATIF	2007-09	636,2	664,7	730,3	726,8
	2007-11	636,2	662,1	730,3	725,1
	2008-01	638,8	666,4	732,0	728,5
	2008-03	643,9	670,7	734,6	732,0
	2008-05	646,5	673,3	740,6	732,9
	2008-08	576,6	576,6	611,1	593,9
Miežiai / Barley					
WCE	2007-10	416,8	417,4	410,7	405,1
	2007-12	430,1	423,3	420,4	416,1
	2008-03	438,0	430,5	432,4	420,9
	2008-05	443,0	436,2	437,3	425,7
	2008-07	452,5	445,8	445,3	430,5
Rapsai / Rapeseed					
MATIF	2007-08	1053,1	1075,5	1086,8	1108,3
	2007-11	1063,5	1085,0	1098,0	1120,4
	2008-02	1073,0	1100,6	1111,8	1134,2
	2008-05	1042,7	1085,9	1073,8	1089,4
	2008-08	1056,6	1094,5	1089,4	1106,6

Šaltinis: Tarptautinės biržos.

Pastaba: LIFFE – London International Financial Future Exchange (J. Karalystė);
 MATIF – The International French Futures and Options Exchange (Prancūzija);
 WCE – Winnipeg Commodity Exchange (Kanada).

Užsienio prekyba. Per 2007 metų I pusmetį iš Lietuvos javų eksportuota 16,9 proc. mažiau negu importuota. Palyginti su 2006 metų analogišku laikotarpiu, javų eksportas sumažėjo 4,6 karto, o importas 2,1 karto padidėjo (6 ir 7 pav.). Tokiems javų užsienio prekybos pokyčiams didelės reikšmės turėjo praėjusiais metais Lietuvoje sumažėjęs javų derlius. Rapsų eksportas per minėtą laikotarpį išaugo 78,6 proc.

Daugiausia lietuviškų kviečių per I šių metų pusmetį pirkė: Lenkija (41,5 proc.), Marokas (21,6 proc.), Portugalija (13,4 proc.), Ispanija (8,3 proc.). Beveik visi rugiai eksportuoti į Lenkiją – 97,8 proc., o miežių – į Baltarusiją – 50,2 proc., Latviją – 22,1 proc.

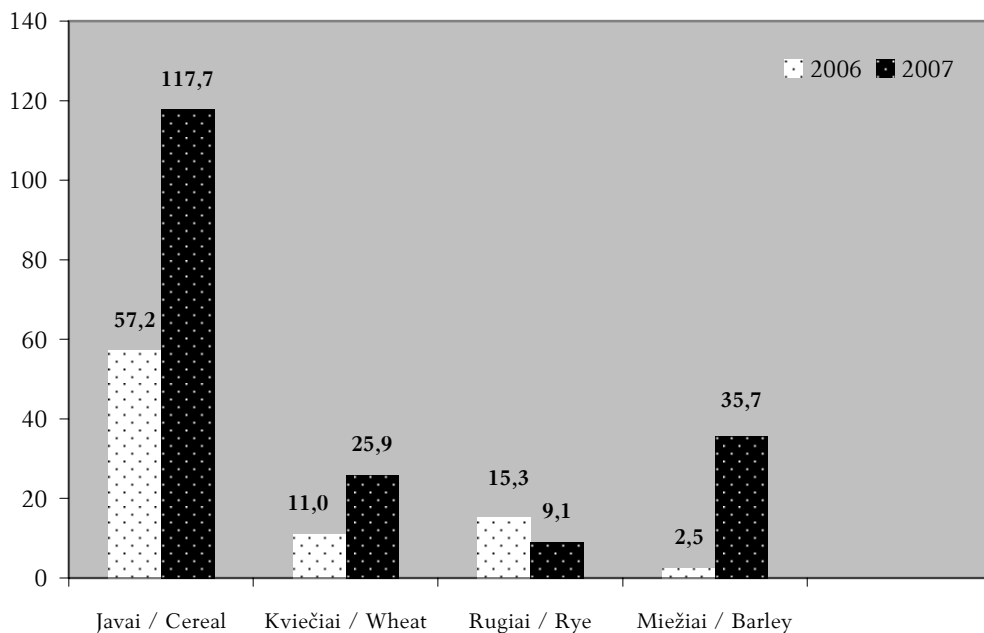

6 pav. Javų ir rapsų eksportas 2006 ir 2007 metų I pusmetį, tūkst. t
 Figure 6. Exports of cereal and rapeseed in the 1st half-year 2006 and 2007, thou. t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Daugiausia kviečių importuota iš Latvijos – 96,3 proc., rugių – iš Rusijos – 65,3 proc., Vokietijos – 33,2 proc., miežių – iš Suomijos – 41,6 proc., Vokietijos – 26,6 proc., Švedijos – 24,2 proc., o rapsų – iš Latvijos (69,0 proc.) ir Vokietijos (20,2 proc.).

Grūdų eksporto kainos 2007 metų I pusmetį, palyginti su 2006 metų tuo pačiu laikotarpiu, buvo 45,9 proc. didesnės (4 lentelė). Brangiausiai eksportuoti rugiai ir miežiai. Importuotų kviečių, rugių ir miežių kainos per minėtą laikotarpį pakilo atitinkamai 42,7, 32,0 ir 44,8 proc.

7 pav. Javų importas 2006 ir 2007 metų I pusmetį, tūkst. t
Figure 7. Imports of cereal in the 1st half-year 2006 and 2007, thou. t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

4 lentelė / Table 4

Eksportuotų ir importuotų javų kainos 2006 ir 2007 metų I pusmetį, Lt/t
The prices of cereals exported and imported in the 1st half-year 2006 and 2007, Lt/t

Kainos Prices	Kviečiai / Wheat			Rugiai / Rye			Miežiai / Barley		
	2006	2007	pokytis, proc. change, %	2006	2007	pokytis, proc. change, %	2006	2007	pokytis, proc. change, %
Eksporto Exports	393	494	125,7	314	541	172,3	434	655	150,9
Importo Imports	365	521	142,7	413	545	132,0	467	676	144,8

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Pasaulinės grūdų eksporto kainos 2007 metų birželio mėnesį, palyginti su 2006 metų birželiu, taip pat atitinkamai didėjo (5 lentelė).

5 lentelė / Table 5

Pasaulinės grūdų eksporto kainos, Lt/t*

World grain export prices, Lt/t

Grūdai <i>Grains</i>	Valstybė / <i>Country</i>	2006 birželis <i>June</i>	2007			Pokytis**, <i>Change**</i> , %
			balandis <i>April</i>	gegužė <i>May</i>	birželis <i>June</i>	
Kviečiai <i>Wheat</i>	JAV HRW 2 kat. <i>USA</i>	583,7	542,2	501,3	629,2	7,8
	JAV SRW 2 kat. <i>USA</i>	394,6	470,6	447,6	575,5	45,8
	Argentina	430,2	555,0	557,6	635,8	47,8
	Prancūzija, FCW 1 <i>France</i>	400,1	562,7	542,2	606,2	51,5
	Vokietija, B klasė <i>Germany, Class B</i>	413,8	557,6	549,9	617,4	49,2
	J. Karalystė, pašariniai <i>UK, feed wheat</i>	389,1	532,0	511,5	–	–
	Kanada, CWRS 13,5 b. <i>Canada</i>	622,0	626,6	601,0	705,9	13,5
	Australija, ASW <i>Australia</i>	622,0	629,2	570,3	649,6	4,4
Kukurūzai <i>Corn</i>	JAV 3 YC / <i>USA</i>	298,7	396,4	411,8	404,1	35,3
	Argentina	290,4	378,5	376,0	376,0	29,4
Miežiai <i>Barley</i>	Prancūzija, pašariniai <i>France, feed barley</i>	372,1	506,4	514,1	595,9	60,2

* Kainos (Lt) pateiktos pagal atitinkamos datos LB valiutų kursą / *Prices (in Litas) according to the Lithuanian Bank exchange rate of the corresponding date.*

** 2007 m. birželį, palyginti su 2006 m. birželiu / *June 2007 compared to June 2006.*

Šaltinis: AMA.

Pastaba:

HRW – Hard Red Winter; SRW – Soft Red Winter; FCW – French Channel Wheat; CWRS – Canada Western Red Spring; CWAD – Canada Western Amber Durum; ASW – Australian Standard White; YC – Yellow Corn.

Perdirbimas. 2007 metų I pusmetį šalies grūdų perdirbimo įmonės perdirbo beveik 424,0 tūkst. t grūdų, iš jų: 123,0 tūkst. t maistinių kviečių, 30,3 tūkst. t rugių, 112,6 tūkst. t miežių, 28,5 tūkst. t kukurūzų. Per minėtą laikotarpį šalies rapsų perdirbimo įmonės perdirbo 20,8 tūkst. t rapsų.

Didžiausi gamybos augimo tempai buvo miltų gamyboje – 25,4 proc. (6 lentelė), o duonos ir pyrago gaminių dėl padidėjusių kainų (9 pav.) iškepta 6,7 proc. mažiau.

6 lentelė / Table 6

Grūdų produktų gamyba 2006 ir 2007 metų I pusmetį, tūkst. t
Production of grain products in the 1st half-year 2006 and 2007, thou. t

Produktai / Products	2006	2007	2007, palyginti su compared to 2006, %
Miltai / Flour	104,9	131,5	125,4
kvietiniai / wheat flour	85,2	102,4	120,2
ruginiai / rye flour	19,5	14,5	74,4
Javų kruopos / Groats	15,5	17,8	114,8
avižių, kukurūzų, ryžių, rugių, miežių groats from oat, corn, rice, rye, barley	10,7	8,02	75,0
Duona ir pyrago gaminiai Bread and pastry	91,9	85,7	93,3
ruginė duona / rye bread	34,9	32,8	94,0
kita duona / other bread	41,5	37,4	90,1
Konditerijos gaminiai Confectionery	25,0	23,7	94,8

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

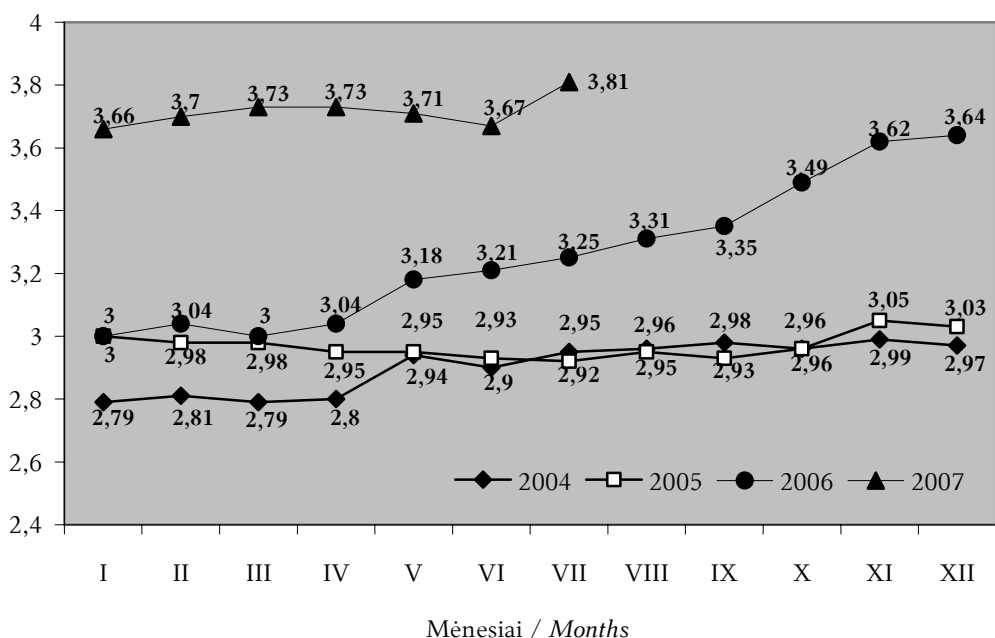
Per minėtą laikotarpį daugiausia sumažėjo ruginių miltų – 31,3 proc. ir javų kruopų – 29,7 proc. pardavimas (7 lentelė). Grūdų produktų didmeninės pardavimo kainos per tą patį laikotarpį didėjo beveik adekvačiai grūdų supirkimo kylančioms kainoms.

Grūdų produktų pardavimas 2006 ir 2007 metų I pusmetį
Sales of grain products in the 1st half-year 2006 and 2007

	Parduota, tūkst. t <i>Amounts sold, thou. t</i>			Vidutinė pardavimo kaina, Lt/t <i>Average sale price, Lt/t</i>		
	2006	2007	pokytis, proc. change, %	2006	2007	pokytis, proc. change, %
Kvietiniai miltai: / Wheat Flour:						
aukščiausios rūšies <i>best quality</i>	62,96	49,56	78,7	661	842	127,4
pirmos rūšies <i>first quality</i>	14,21	14,11	99,3	596	741	124,3
antros rūšies <i>second quality</i>	5,05	4,14	82,0	538	670	124,5
Ruginiai miltai: / Rye flour:						
sijoti / <i>sifted</i>	13,37	9,54	71,4	718	847	118,0
pasijoti / <i>half-sifted</i>	8,73	5,76	66,0	573	750	130,9
Kruopos: / Groats:						
kviečių / <i>wheat</i>	1,53	0,86	56,2	578	852	147,4
manų / <i>semolina</i>	1,96	1,73	88,3	753	950	126,2
miežių / <i>barley</i>	2,65	2,10	79,2	583	855	146,7
perlinės / <i>pearl-barley</i>	1,68	1,31	78,0	585	823	140,7
grikių / <i>buckwheat</i>	2,27	1,73	76,2	2366	2417	102,2

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

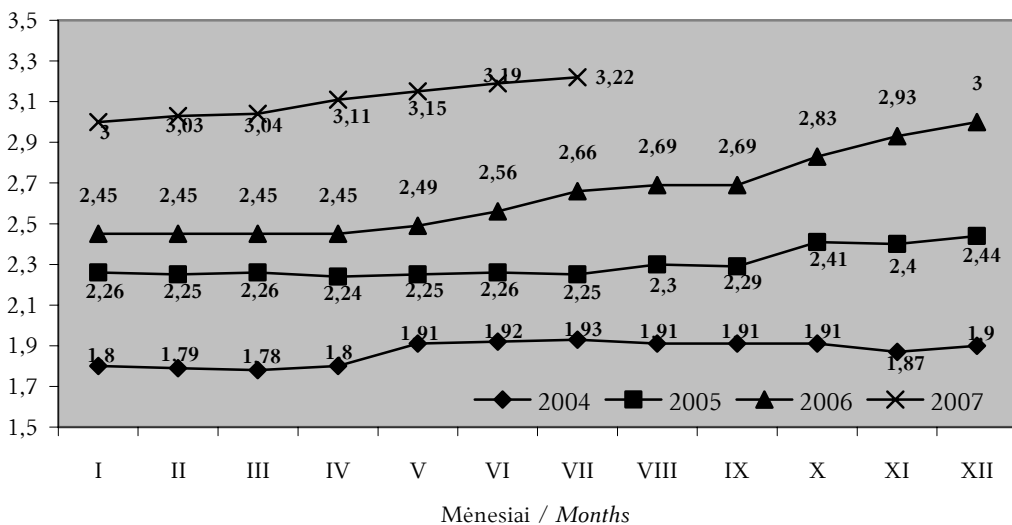
Grūdų ir rapsų derliaus prognozės. Šiais metais Lietuvoje tikimasi 60,6 proc. didesnio grūdinių augalų ir beveik dvigubai didesnio rapsų derliaus (8 lentelė). Prognozuojama, kad 2007 metais, palyginti su 2006-aisiais, vidaus reikmėms bus suvartota 21,2 proc. grūdų daugiau, iš jų: 28,6 proc. – pašarams ir 23,6 proc. – pramoninei gamybai. Eksportas turėtų padidėti iki 1021,4 tūkst. t, arba 33,2 proc. Supirkimo kainos šių metų pabaigoje, palyginti su I pusmečio vidutinėmis, bus didesnės: maistinių kviečių – 38,6 proc., rapsų – 32,5 proc., o miežių panašios.

8 pav. Batono iš aukščiausios rūšies kvietinių miltų mažmeninė kaina 2004–2007 metais, Lt/kg

Figure 8. Retail prices of a loaf of white bread made from the best-quality wheat flour in 2004–2007, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

9 pav. Ruginės duonos mažmeninė kaina 2004–2007 metais, Lt/kg

Figure 9. Retail prices of rye bread in 2004–2007, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV.

Grūdinių augalų derlingumas ir derlius Lietuvoje 2006 ir 2007 metais
Yield and harvest of grain crops in Lithuania in 2006 and 2007

Augalų rūšys <i>Crops</i>	Derlingumas, t/ha <i>Yield, t/ha</i>			Derlius, tūkst. t <i>Harvest, thous. t</i>		
	2006	2007*	pokytis, proc. <i>change, %</i>	2006	2007**	pokytis, proc. <i>change, %</i>
Grūdiniai augalai <i>Grain crops</i>	1,88	2,90	154,3	1892,6	3040	160,6
Javai / Cereals	1,99	2,95	148,2	1857,7	2963	159,5
žieminiai <i>winter cereals</i>	2,25	3,43	152,4	821,9	1476	179,6
kviečiai / <i>wheat</i>	2,42	3,80	157,0	611,3	1061	173,6
kvietrugiai / <i>triticale</i>	1,88	2,52	134,0	105,3	197	187,1
rugiai / <i>rye</i>	1,81	2,40	132,6	92,3	175	189,6
miežiai / <i>barley</i>	2,17	3,50	161,3	13,02	43	3,3 k.
vasariniai / <i>spring cereal</i>	1,74	2,58	148,3	1035,8	1487	143,6
kviečiai / <i>wheat</i>	2,13	3,20	150,2	191,5	249	130,0
miežiai / <i>barley</i>	2,06	2,70	131,1	704,9	986	139,9
kvietrugiai / <i>triticale</i>	1,47	2,50	170,1	13,7	31	2,3 k.
avižos / <i>oat</i>	1,30	2,10	161,5	79,6	126	158,3
grikių / <i>buckwheat</i>	0,20	0,80	4 k.	6,3	21	3,3 k.
varpinių mišiniai <i>mixed cereals</i>	1,10	2,08	189,1	34,1	54	158,4
kukurūzai / <i>maize</i>	1,57	2,60	165,6	5,2	19	3,7 k.
kiti javai / <i>other cereals</i>	1,24	1,50	121,0	0,5	1	2 k.
Ankštiniai augalai <i>Leguminous crops</i>	0,81	1,84	2,3 k.	34,9	77	2,2 k.
Rapsai / Rape	1,12	1,89	168,8	169,6	330	194,6
žieminiai / <i>winter rape</i>	1,88	2,50	133,0	49,6	170	3,4 k.
vasariniai / <i>spring rape</i>	1,00	1,50	150,0	120,0	160	133,3

* Lietuvos žemdirbystės instituto prognozė / *Forecast of the Lithuanian Institute of Agriculture.*

** Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto prognozė / *Forecast of the Lithuanian Institute of Agrarian Economics.*

Šaltinis: Žemės ūkio augalų pasėliai, derlius ir derlingumas 2006. – V. Statistikos departamentas prie LRV, 2007.

Eurostato duomenimis, ES šalyse 2007 metais prognozuojamas 281 mln. t grūdų derlius, arba 5,2 proc. didesnis nei 2006 metais. Vidutinis derlingumas turėtų siekti 4,86 t/ha, arba būti 3,9 proc. didesnis nei 2006-aisiais (4,68 t/ha). Rapsų derlius ES šalyse 2007 metais prognozuojamas 17,6 mln. t, arba 11,3 proc. didesnis nei 2006 metais bei 27,3 proc. didesnis nei 2002–2006 metų vidurkis (9 lentelė).

Grūdinių augalų derlingumas ir derlius ES-27 šalyse 2002–2007 metais
Yield and harvest of grain crops in EU-27 in 2002–2007

Grūdai / Grains	2002–2006 vidurkis average	2006	2007*	Pokytis, / Change, %	
				metų** yearly**	laikotarpio*** of the period***
Derlingumas, t/ha / Yield, t/ha					
Paprastieji kviečiai Common wheat	5,43	5,35	5,55	3,7	2,2
Kietieji kviečiai Durum wheat	2,65	2,99	2,96	-1,0	11,7
Rugiai ir meslinas Rye and meslin	3,17	2,80	2,97	6,1	-6,3
Miežiai / Barley	4,24	4,07	4,36	7,1	2,8
Avižos ir jų mišiniai Oats and mixes	2,79	2,51	2,69	7,2	-3,6
Kukurūzai grūdams Maize for grain	7,05	6,54	6,85	4,7	-2,8
Kvietrugiai / Triticale	4,05	3,61	3,84	6,4	-5,2
Javai, iš viso Cereals, total	4,93	4,68	4,86	3,8	-1,4
Rapsai / Rape	3,19	2,97	2,91	-2,0	-8,8
Derlius, tūkst. t / Harvest, thou. t					
Paprastieji kviečiai Common wheat	121207	117440	122468	4,3	1,0
Kietieji kviečiai Durum wheat	9853	9025	8976	-0,5	-8,9
Rugiai ir meslinas Rye and meslin	8350	6780	7642	12,7	-8,5
Miežiai / Barley	57939	56114	59652	6,3	3,0
Avižos ir jų mišiniai Oats and mixes	12988	11575	12165	5,1	-6,3
Kukurūzai grūdams Maize for grains	60507	55854	60328	8,0	-0,3
Kvietrugiai / Triticale	9551	8807	9034	2,6	-5,4
Javai, iš viso Cereals, total	281640	266843	280796	5,2	-0,3
Rapsai / Rapeseed	13861	15849	17640	11,3	27,3

* Prognozė / Forecast.

** 2007 m., palyginti su 2006 m. / 2006 compared to 2007.

*** 2007 m., palyginti su 2002–2006 m. vidurkiu / 2007 compared to the average of 2002–2006.

Šaltinis: Eurostato duomenys.

Tarptautinė grūdų taryba (IGC) šių metų liepos mėnesį prognozavo, kad 2007 metais grūdų derlius pasaulyje turėtų sudaryti 1658 mln. t, arba 5,7 proc. daugiau nei 2006 metais. Dėl nepalankių orų numatomas mažesnis grūdų derlius kai kuriose Europos valstybėse ir Kanadoje, tačiau JAV bei Pietiniame pusrutulyje laukiama gausaus grūdų derliaus.

Maistinių ir pašarinių grūdų sunaudojimas 2007 metais pasaulyje dėl aukštų grūdų kainų beveik stabilizavosi (palyginti su praėjusiais metais, padidėjo tik 2,9 proc.), tačiau pramonėje, ypač biokuro gamybai, sparčiai didėja. IGC prognozuoja, kad grūdų pasaulyje bus sunaudota rekordiška daug – 1673 mln. t. Pasaulinė grūdų prekyba turėtų siekti 217 mln. t – tik 1 mln. t mažiau, palyginti su 2006 metais. Dėl sumažėjusios konkurencijos turėtų padidėti grūdų eksportas iš JAV. Grūdų atsargos pasaulyje 2007 metais padidintos iki 241 mln. t, tačiau tai 16 mln. t mažiau nei 2006-aisiais.

JAV žemės ūkio departamento duomenimis, rapsų derlius pasaulyje 2007 metais turėtų būti 51,4 mln. t – 9,3 proc. didesnis nei 2006-aisiais.

BULVĖS / *POTATOES*

Lietuvoje šiemet ankstyvųjų bulvių derliumi galėjo džiaugtis ne kiekvienas bulves auginantis ūkininkas. Žemesnėse vietose pasodintos bulvės nukentėjo dėl drėgmės pertekliaus. Į kai kuriuos laukus negalėjo įvažiuoti bulvių kombainai – tai apsunkino derliaus nuėmimo darbus. Todėl iš drėgnų laukų bulves nukasę ūkininkai, norėdami tinkamai paruošti sandėliavimui, turi jas džiovinti. Tikėtina, kad didelę dalį bulvių derliaus ūkininkai stengsis kuo greičiau realizuoti tiesiai iš lauko. Rudenį rinkoje galimas bulvių perteklius. Be to, šiemet kai kuriuose ūkiuose pasireiškė bulvių maro požymiai. Tačiau, nepaisant didelio iškritusių kritulių kiekio, ligų, kitų nesėkmių ir 3,8 proc. sumažėjusio bulvių pasėlių ploto, tikimasi daugiau kaip 50 proc. didesnio nei pernai bulvių derliaus.

Vidaus rinka. Statistikos departamento duomenimis, 2007 metų sausio–liepos mėnesiais supirkta 4,4 tūkst. t bulvių – 15 proc. mažiau negu per 2006-ųjų tą patį laikotarpį. Vidutinė bulvių supirkimo kaina 2004–2007 metais augo. 2007 metų sausio–liepos mėnesiais ji buvo 1,4 karto didesnė nei 2006-ųjų tuo pačiu laikotarpiu (1 pav.).

Lietuvoje liepos pradžioje bulvių pasiūla buvo nedidelė, nes bulvių odelė nebuvo labai tvirta ir augintojai neskubėjo jų kasti. Be to, nuimti derlių trukdė lietūs. ŽŪMPRIŠ duomenimis, atsižvelgiant į dydį ir kokybę, nefasuotos ankstyvosios bulvės prekiniuose ūkiuose buvo parduodamos po 850–1400 Lt/t, fasuotos – po 1600–1800 Lt/t.

2007 metų liepos mėnesį, palyginti su 2006-ųjų liepa, bulvės Lietuvoje pabrango 9 proc. ir buvo vienos brangiausių (1 lentelė). Lietuvos prekiniuose ūkiuose jos buvo parduodamos apie 1,3 karto brangiau nei Latvijos, 2,4 karto – nei Lenkijos ir net 5,6 karto – nei Belgijos prekiniuose ūkiuose.